

Dr. Kolláth György

Emlékeznek még a sok évvel ezelőtti rajfilm-figurára? Sokan szerették a Rózsaszín Párduc csetlő-botló kalandjait. A gyerekek talán hittek is benne. Írásomban e jelenség a honi profi-foci szimbólumaként szerepel. Nem labdarúgó szakmai cikket fabrikálok. Arról a csüggesztő közegről szólnék inkább, ami törvénytörően silány nívót és hamis közállapotokat determinál.

Nem dicsekednék azzal, hogy én még hazai pályán is láttam „Nagy Játékot”. Az életkor és a szerencse nem érdem. Miért van viszont az, hogy ma egy hazai bajnoki meccs egy félideje alatt hatszor-nyolcszor lépek tovább a távszabályzóval? Talán, mert elborzaszt a focitudás szegényessége. Képzetlen, fantáziátlan gladiátorok tuszkolják a gyepen egymást. Néha a lelátók népe őket is alulmúlja. Kölcsönösen kiváltják és meg is érdemlik egymást. Túl sok öröömöm a szakmai kommentárokból sincs. Ugyanazt ugyanazzal szokták megmagyarázni: valaki területet nyit, egy másik meg területet véd, nyilván, mert az nem mozog? Majdnem minden szenzációs, fantasztikus, zseniális vagy fenomenális. Bírálat még a szemfényvesztés után is csak szórmentén, magyarázkodásként, a foci-erő mögé rejtve hallható. Mind jobban elválnak a szó és a tett, a látvány és a rossz duma. Egyre kínosabb, hogy vaknak vagy ostobának hisznek bennünket. Arról írok, hogy – szerintem – miért van ez így. Szurkolóként, fizető nézőként előállhatnék a magam rögeszméjével a csapatösszeállítás, a taktika, a premizálás, a bajnoki szisztéma fogyatékososságairól és gyógy módjáról. Nem teszem, valójában nem értek hozzá, s a jegy ellenében nekem ne is magyarázattal, hanem káprázattal szolgáljanak. De ha egyszer nem megy a verki, s nem én rontottam el, szakmám törvény(szerűségei) szerint már csak elmondhatom, mi a bajok oka és gyökere?!

A jó focinak négy alapvető szeglete, tartós összhangot igénylő előfeltétele volna. Úgy mint: a közgazdasági megalapozottság, a sportszakmai korszerűség és eredményesség, a szervezethez, a jó menedzsment, a korrekt külső és belső kapcsolatrendszer, s végül a jogi és más normák realitása, értékérett tisztelet megtartása, európai lépéstartása. Ezek közül a magyar fociban ma egy sincs, amelyik 25 %-nál jobban megvolna, megbízhatóan érvényre jutna.

2001-ben sokkal több pénz van a fociban, mint volt 2-3 éve. Főként a tv-közvetítések díjazása és a makroszintű szponzoráció eredményezett többletet. Egy-két csapat felfuttatására hitel is volna. Valódi, széles értelemben vett hitelképesség, „goodwill” azonban sehol. A többletpénz elfolyik, vagy csak a futball hazai mandarinjait táplálja. Ma sem a biztos bevételből számolnak kiadásokat, vállalható és visszautasítandó terheket, kifizetéseket. Egész egyszerűen költik azt a pénzt is, ami később, esetleg egy játékos-eladásból bejöhethet. Ha pedig mégsem így lesz, hát istenem, van ilyen, ahány község, annyi temető. Új elem, hogy a Liga - látszólag - drákói szigorral útját állja mindennek. Három baj van ezzel. Egyrészt az, hogy érdemben nem teszi. A fogak csattognak ugyan, harapás még sincs. Másrészt, majd minden „húzásból” süt a részrehajlás, a megdumálhatóság, az ambivalencia, s a ki nem mondott „elvárás”. Így, még ha hatáskör volna is a fellépésre, erkölcsi alap és támadhatatlan következetesség már rég nem tapasztalható. Harmadsorban pedig: ez az egész, úgy, ahogy van átkozottul hamis, testidegen, anakronisztikus. A focikapitalizmust - mások tulajdonán! - a 60-as évek kötelező lebontásos, tervutasításos modellje szerint kívánják megvalósítani. A Liga egy a múltból itt ragadt szocialista karakterű tröszt, amely nem vagyonközösség, nem érdekhordozó szerv, egyfajta szűz prostituált, aki mindenben benne van, ám semmiért sem felelős. Dermesztő az a kulturálatlanság, illetőleg a pénzvilágon túli műveletlenség is, amellyel mások üzletét dirigálnák. Még ebben a lepukkant hazai fociban is rengeteg mindent el lehetne rendezni közgazdasági ösztönzőkkel, átmeneti könnyítésekkel, úriemberek fair megállapodásával, azaz fennhézajzó gőg és lekezelés nélkül. Kísérletet se tesznek erre. Igenám, de a diktatúra passzív ellenálláshoz vezet. Hamisság lesz belőle, mert mindkét oldal úgy tesz, mintha komolyan venné a másikat. Előre lépés ilyenkor kizárólag ott

Cím
Rózsaszín párducok
Dátum
2002.12.15.

Dr. Kolláth György

és abban van, amiben a pillanatnyi érdekek egybeesnek. Nem csak a Liga ilyen, hanem az MLSZ is. A korábbi, Kovács Attila-féle koncepciót: a reform kikényszerítését, s ennek érdekében egy „rendkívüli állapot” vállalását is mára csendes, fojtogató, közvetett diktatúra váltotta fel. A mai fociirányítás Deutsch-Dénes-Bozóky-Muszbec négyesfogatát a rejtőzködő, mellébeszélős, simaszájú terror fémjelzi. Abban pedig az alig leplezett anyagi érdek már felütötte a fejét (Lásd: háttér-licit arról, hogy kié is legyen a kivértett Fradi, avagy az amatőröket lehet-e korlátlanul megrövidíteni, megsarcolni az égbe szökő bírói pénzekkel, s a pályahitelesítés 600 %-os megdrágításával).

A magyar élfociban Demján Sándorék jelentkezése nem hozott valóságos, fenntartható, szilárd alapokon álló fejlődést. Nem következett be a magyar csoda. Frusztrálódtak, megtörték maguk Demjánék is, immár talán egy kis Fradi-darabkával is beérnék? Az adminisztratív stílusú vezérlés a rendcsinálás első fázisában még működött, mára azonban kiismerhetővé és kijátszhatóvá vált. Már aligha van benne pozitív hajtóerő, más pedig kézközébe nincsen. Üzleti értelemben is ez a foci egy irracionális spirál, amely nyomja felfelé az árakat, a terheket. A foci honi közállapotai ellenben mind kevésbé vannak tekintettel nézőkre, szakmára, európai trendekre, józan észre, bármi fontos egyébire. Ez a profi foci itt és így életképtelen, mivel bűnrössz és rosszul is csinálják. Tisztességesebb, ésszerűbb volna a félamatőr rendszer, melyben csupán annyi hivatásos játékos van, amennyit el tudnak tartani, viselni. De ezt ma itthon szöbáhozni: istenkáromlás.

A futball-szakma dolgairól nem tiszttem beszélni. Mind az egyetemen, mind a pályák környékén azonban irtózatosságot, keserőséget, meghasonlottságot, nihilt érzékelek. Sem a nemzetközi téren, sem az utánpótlás ügyében a legutóbbi 3 év alatt a hangzatos szlogeneken kívül (Lásd: Heraklész, Orth György program) jóformán semmi sem történt. Néhány (túl) őszinte szakvezető be is vallja: nem úgy megy a szakmai munka, ahogyan kéne, hanem ahogyan még lehet. A pénz az isten, csak a mának élnek, semmi sem tartós vagy biztos, ám bármi megdumálható. Sem a futballistákban, sem pedig a vezetőikben egészséges önkép nincsen. Ezért mond(hat)ta nemrég egyikük: istenek vagyunk! Sajnos, félig sem azok. Ha a magyar fociban egy – akár félanalfabéták számára is abszolválható – A, B, C, vagy PRO licensz maga a megváltás lehet, akkor e helyzet nem csak nonszensz, de szánnivaló is. Ebben a milióban abból lesz „ügy”, amiből azt akarnak csinálni, az kap büntetést, aki épp a célkeresztbe tévedt, s igazán csak az kockáztat sokat, aki bírálni vagy külső segítséget igénybe venni merészel. Minden más „elsikálható”. Tény, hogy kevesebb a botrány, mint volt 3-4 éve. Ám ennek az ára a feszültség gyülekezése a mélyben, s a helyben-járás, továbbá az, hogy őszinte, biztos, holnap is érvényes, korrekt válasz és megoldás szinte semmire sincs. Ha pedig valaki most azt mondaná: sebj, jöjjenek a külföldi szakemberek, akkor talán az volna a felelet, hogy ehhez Magyarországon a kalandvágy aligha elegendő. Gondoljanak csak holland, horvát, romániai vagy más példákra! Sportszakmai abszurdum az is, hogy semmiféle jele nincs az EU-csatlakozásra való tudatos felkészülésnek. Úgyszintén az is, hogy meg se próbáltuk kihasználni azt a helyzeti előnyt, ami itt, Közép-Kelet- Európában egyfajta regionális elhelyezkedésünkből és viszonylagosan jobb anyagi feltételeinkből adódnék (mondjuk a Balkánhoz képest). Ide – tisztelet a kivételnek! - már csak harmatos negyed-vagy ötödosztályú spíler jut? E téren még a kosárlabda is a foci előtt jár?!

Talán szakbarbárság, mégis vallom: a leggyalázatosabb a foci helyzete a jogszerűséget, a szabályok tiszteletét illetően. A futball – jogviselt állami és más irányítóinak fennen hirdetett kinyilatkozása szerint – egy önálló, külön világ, ahol az állam törvényei (szinte) semmit se érnek, az államnak joghatósága se nagyon van itt, mivel a futball törvényei nemzetköziesek. Méretes csúsztatás mindez. Valójában Deutch-féle új sporttörvény se kellett volna, ha nem épp a foci disznóságai adják a hivatkozási alapot hozzá. Az új törvényt - 70 másik sportággal szemben primitív diszkriminációként - pont a focira méretezték. Arra hangszerelték, annak bajai és botrányai miatt kap ki most a többi sportforma is. Mégse jó a törvény a futball gyógyítására (sem). Totális bukás és pánik van e téren. A rendezés egy része beteg lelket tükröz. Abból indul ki ui., hogy a sportban (jelesül: a fociban) mindenki lop, csal, hazudik és bűnöző, tehát

Dr. Kolláth György

„ezeknek” mindent meg kell tiltani! A szakmájában avatatlanul és idegenül hadonászó ember alapállása ez. E szempontból mit sem számít, hogy vajon lesz-e erő, hitel, felkészültség, apparátus stb. érvényesíteni is mindezt. Az se baj, ha sokan majd megszegik az írott szabályokat, mivel a gonosztevőkre ilyenkor látványosan rá lehet mutatni. Egy ilyen törvénnyel nem beindul egy önfejlesztő folyamat, hanem rövidere zárul a kör, mert hamar átlát a szitán mindenki. Ennek eredménye pusztító: immár nem csak piacgazdaság, de jogállam se lesz a foci környékén. Már nem keresik a törvényes utakat, egyéni alkuk veszik át a szerepet. Sokáig ez rejtve, elfojtva maradhatott, mivel a sportminiszter volt a végállomás. Csak azt nehéz megemészteni, hogy a törvényességi felügyeletet visszaszerzett ügyészség a felelőssége érvényesítésében még mire vár?! Egy ügyészségi célvizsgálat a foci szövetségi szintű regulái közt százával találna egészen durva jogsértést. Nem keresi(k). A legszebb talán az egészben az, hogy az MLSZ nagy előszeretettel szabályoz olyasmit, ami a Kormány hatásköre volna. Ebből az a látszat keletkezik, hogy MLSZ vagy Kabinet: egyre megy?! Ezen az ösvényen könnyű eljutni odáig, hogy akkor pedig együtt állítsák össze a válogatott csapatát, avagy időnként (térfelet is) cseréljenek!

A kormányzati attitűd a focivezetést is elragadta. Álmodozás, illúzió-kergetés folyik masszív politikai rásegítéssel. Ennek a része az EURO 2008, amely lábtenegóban, gombfociban vagy a csocó terén épp helyénvaló is lenne. Ám a dacos és öntudatos önálló rendezés a honi foci közállapotok alapján talán csak annyira esélyes és elvárható, mint – mondjuk – az, hogy a MIÉP kongresszusán a 100 tagú cigányzenekar részleteket ad elő a „Hegedűs a háztetőn”-ből. Ugyanez hatványozottan igaz az olimpiai kandidálásra is. Szakmám 5 lépcsőben összegezi a valóban profi szervezés és menedzsment mesterfogásait: a feladatok korszerű számbavételétől a feltételek és garanciák megteremtéséig. Ezek részletezésétől itt eltekintenek. De arról szólnom kell, ami itt a napi (párt)politika ártalmas jelenlétéből fakad. A fociban az adott és kapott gólok száma dönt el mindent. A politikában a szavazatoké. Diszfunkció és határvillongás tehát bármiféle manír, ami ezt figyelmen kívül hagyja. A politika lételeme – ma különösen – a PR-szempon. Csakhogy ez nem csak épít, de büntet is. Így a politika football-szeretete a halál csókjája is lehet. A politika nem viseli el a kudarcot, az tehát nem lehet mondani, hogy kár volt ebbe 21 milliárdot ölni. Ehelyett az mondható: jó (lesz) ez, csak még egy kis idő kell hozzá. Amiről 2-3 éve azt mondták, hogy mára elérjük az európai elit alját, arra most azt sejtetik, hogy azért kell ehhez még jó pár év. Aki pedig mást susugna, hamar kívül találja magát a bűvös körön. Aztán már neki abból se jut, ami egyébként járna. A hamisság manifesztálódik. Átjön a fociba is a közélet axiómája: nem kell számot adni semmiről sem, elég, ha parírozol. Így lesz minden siker „nemzeti” ügy, egyben minden kudarc megmagyarázhatatlan személyi hiba. Csakhát, ez a foci itthon egyre inkább a lakmuspapír is. Önmagán túlmutató jelentőséget, szemléltetést hordoz. A focihoz (majd) mindenki ért. A GDP-hez alig valaki. Sok ember latolgatja a kérdéseket: szereti a kormányzat a sportot? Ért is hozzá? Áldoz rá, ad rá pénzt? Minden áron óhajtja a sikereket? Nos, mindeme kérdésre igen a felelet! Ám ha ezt kérdeznénk: jobb lett vajon ettől a magyar sport, s azon belül a foci? Tudtak vele bármit is kezdeni? Teljhatalmuk van, ez vajon a járható út? Lesz ebből egyáltalán valamikor is hatékonyság, tudatos, távlatos előre lépés, európai felzárkózás, kiszámítható és sikeres sportpolitika? Ha a szívük csücske ennyire kezelhetetlen, akkor vajon mi történik a „nemszeretem”-területeken. Az fejlődik, amit a Kormány generál, avagy az, amihez a keze nem ér el? Ezt úgy szemléltethetnénk, mint ha egy két dolláros zsebalkulátorral próbálnák meg az Atlantis űrrepülőgépet irányítani. Talán villog a gép, hangot is ad, de nemigen mozdul. Ez a GAME-BOY effektus. Következik a GAME OVER!?

Volt egyszer egy Fekete Párduc. Most helyette van sok kis fakó.